

то застана начело на гражданитѣ, бѣше патриархъ Евтимий, вториятъ следъ царя виденъ мъжъ въ последнитѣ дни на търновското царство, голѣмъ патриотъ и прочутъ книжовникъ по всички славянски земи. Евтимий бѣ родомъ отъ Търново и произлизаше отъ знатенъ родъ. Още отъ ранни години, като ученикъ на своя достоенъ учителъ Теодосия, той бѣ изучилъ много високи науки и се бѣ заселилъ въ единъ манастиръ, дето преданно се занимаваше съ книжовна работа. Като най-ученъ човѣкъ въ онова време, Евтимий бѣ избранъ (на 1375 година) за търновски патриархъ. Той се не занимаваше само съ църковни работи, а пишеше книги да просвѣщава народа, учеше го на добро, посочваше грѣшкитѣ му, затова бѣ обичанъ и уважаванъ отъ всички. Името му се бѣ прочуло въ съседнитѣ държави, та високи сановници оттамъ се допитваха до него по голѣмитѣ черковни въпроси. Той не живѣеше затворенъ въ своя патриаршески дворецъ, а бѣ постоянно между народа, посещаваше безъ разлика бедни и богати по до домоветѣ имъ, за да наставлява еднитѣ и другитѣ въ добродетелта и да ги възпита да бждатъ добри българи.

Положението на Търново ставаше все по-лошо, защото числото на бранителитѣ намаляваше, а нападателитѣ получаваха нова подкрепа. Военниятъ съветъ заседаваше всѣки день, но не можеше да намѣри изходъ отъ тежкото положение. Едни настояваха да се предаде градътъ на неприятеля, други искаха да се борятъ до край.

Челеби наблюдаваше сражението и бѣснѣше отъ ядъ, че не мо-

жа да превземе столицата съ единъ замахъ, а даде толкова скъпи жертви. Той заплашваше, че ще запали цѣлиятъ градъ, ще насѣче всички на парчета, други ще предаде на мъчителна смъртъ, ако не му предадатъ часъ по-скоро крепостта.

Най-после на 17 юлий 1393 год. бранителитѣ на Търново се видѣха заобиколени отвредъ отъ многобройния неприятелъ. Настаналъ бѣ последниятъ часъ на българското царство, на независимата българска държава.

Почна се страшна сѣчь. Озлобенитѣ турски орди не знаеха милостъ. Падаха трупове. Лѣеше се кръвъ, чупѣха се ятагани, мечове, копия и стрели. Псувни проклетия цепѣха въздуха. Българи и турци се хвърлиха въ свирепия бой като кръвожадни звѣрове и се изтрѣбваха.

Побѣдоносниятъ варваринъ най-после ликуваше. Всичко живо се изпокри, и на улицитѣ не се виждаше вече българинъ.

Тутакси свещеницитѣ бѣха изгонени отъ църквитѣ и тѣхнитѣ мѣста заеха турскитѣ ходжи. Едни отъ свещеннитѣ предмети паднаха въ рѣцетѣ на невѣрницитѣ, а други бѣха изхвърлени като нечистотии на кучетата. Патриаршеската църква бѣ превърната въ джамия, другитѣ църкви имаха сжщата участъ, или бѣха обѣрнати на бани и яхъри, а отъ тѣхнитѣ високи камбанарии се чуваха анадолскитѣ напѣви на ходжитѣ. Моцитѣ на светцитѣ бѣха изхвърлени и изгорени. Крепостта Трапезица съ дво-цитѣ и малкитѣ църквици бѣха опожарена. Такава бѣ участъта и царскитѣ дворци въ Царевецъ. Турската стража, която се настани тамъ не пускаше ни единъ българинъ